

Guide

Att stötta kvinnor i asylprocess

Om Asylrättscentrum

Vi på Asylrättscentrum försvarar asylrätten, stärker rättssäkerheten för människor på flykt och hjälper familjer att återförenas. I över 30 år har vi gett juridisk rådgivning till människor i migrationsprocess, ökat kunskapen om migrationsrätt och påverkat för en human och rättssäker asylprocess.

Vi ger gratis juridiskt stöd till människor som sökt asyl eller annat uppehållstillstånd i Sverige. Med vår rådgivning bidrar vi till att människor kan ta informerade beslut i sina asylprocesser och få bästa möjliga förutsättningar för att kunna tillvarata sina rättigheter.

Vi utbildar och ökar kunskapen om migrationsrätt i samhället. Vi tar fram informationsmaterial och möjliggör för människor att lättare förstå migrationsrättens komplexa regelverk. Vi utbildar yrkesverksamma inom asyl- och migrationsområdet och andra personer som på olika sätt kommer i kontakt med asylsökande.

Vi analyserar lagstiftningen och påverkar för en human och rättssäker migrationspolitik. Vi följer den migrationsrättsliga utvecklingen och påverkar genom remissvar, möten med beslutsfattare, strategisk processföring och kommunikationsinsatser.

Vi är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation som finansieras via våra medlemmar, samarbetspartners och privata donationer. Vi har 90-konto och omfattas av Svensk Insamlingskontroll.

Läs mer om oss på asylrattscentrum.se

Innehåll

Inledning.....	4
Asylprocessen.....	6
Grunder för asyl	6
Kvinnors asylskäl	7
Migrationsverkets bedömning.....	8
Kvinnors rättigheter.....	9
Rätt till information	9
Rätt till kvinnlig handläggare, tolk och offentligt biträde	9
Rätt att känna sig trygg i asylprocessen	9
Din roll som stödperson.....	10
Hjälp kvinnan att förstå processen	10
Lyssna och skapa en trygg miljö	10
Stötta vid kontakt med myndigheter och organisationer	10
Underlätta tillgång till rättigheter	11
Ge stöd inför asylutredning	11
Vid avslag på asylansökan.....	12
Anmälan om verkställighetshinder	12

Den här guiden är utvecklad av jurister på Asylrättscentrum med lång erfarenhet av att företräda och ge stöd till kvinnor i asylprocess. Guiden publicerades i mars 2025.

Inledning

Att söka asyl kan vara en svår och långdragen process som kan vara fylld av oro och osäkerhet. Det finns erfarenheter och svårigheter som är gemensamma för asylsökande. Men det kan finnas särskilda utmaningar för kvinnor. Många kvinnor som söker skydd har erfarenheter av könsbaserat våld, förtryck och diskriminering, vilket kan utgöra hinder för kvinnan att kunna berätta om sina skäl för asyl. Många kvinnor saknar också kunskap om sina rättigheter i Sverige och asylprocessen.

Som stödperson kan du göra stor skillnad genom att skapa trygghet för kvinnan, informera om hennes rättigheter och vara ett stöd genom den juridiska processen. Det kan vara en komplex och känslomässigt krävande uppgift, men din närvaro och ditt stöd kan hjälpa kvinnan att känna sig mindre ensam och mer förberedd på de utmaningar hon kan möta, beroende på var i asylprocessen hon befinner sig.

Som stödperson kan du hjälpa genom att:

- **Lyssna och bekräfta:** Kvinnans berättelse är en avgörande del av bevisningen för hennes skyddsbehov. Det kan vara svårt att tala om traumatiska upplevelser, och din roll som stödperson som lyssnar utan att döma kan vara mycket viktig för att hon ska känna sig trygg nog att ta steget att våga berätta.
- **Informera om rättigheter:** Alla asylsökande har rättigheter, men det är särskilt viktigt att kvinnor känner till rätten att begära kvinnlig handläggare, tolk och offentligt biträde. Som stödperson kan du hjälpa till att säkerställa att dessa rättigheter respekteras.
- **Hjälpa till med kontakter:** Det svenska asylsystemet kan vara svårt att navigera i. Som stödperson kan du hjälpa kvinnan att komma i kontakt med relevanta aktörer, såsom juridiska ombud, vårdgivare och stödorganisationer, för att hon ska få den hjälp hon har rätt till. Du kan även stötta i kontakten med myndigheter, genom att exempelvis hjälpa kvinnan att begära en kvinnlig handläggare och tolk om hon önskar det.

Viktiga saker att tänka på:

- **Ge endast korrekt information:** Det är viktigt att all information du ger är aktuell och korrekt. Felaktiga råd kan leda till allvarliga konsekvenser för kvinnans asylansökan. Om du är osäker, kontakta gärna oss på Asylrättscentrum för att säkerställa att informationen du förmedlar är korrekt.
- **Vid avslutad process:** Om du träffar en kvinna som har fått slutligt avslag på sin asylansökan finns det möjligheter att agera. Hon kan ansöka om verkställighetshinder om nya omständigheter uppstått eller om det finns asylskäl som hon inte har berättat om. Din roll kan då vara att hjälpa henne att förstå processen och hitta juridiskt stöd som har kunskap om migrationsrätt.
- **Vid kontakt med barn:** Barn (under 18 år) har särskilda rättigheter i asylprocessen. På asylrattscentrum.se hittar du mer information om vad som gäller för barn som söker asyl i Sverige.

Asylprocessen

Grunder för asyl

Enligt FN:s flyktingkonvention, svensk lag och EU-regler är en person flykting om den har välgrundade skäl att riskera förföljelse på grund av ras, nationalitet, politisk åskådning, religion och tillhörighet till en viss samhällsgrupp. Kön och sexuell läggning är uttryckliga exempel på viss samhällsgrupp.

Det kan vara myndigheter eller enskilda som är ansvariga för att en person riskerar att utsättas för förföljelse. Med förföljelse menas ofta, mycket förenklat, att man riskerar att utsättas för våld och att skadas med anledning av vem man är eller vad man tror på – eller att man inte kan få skydd av samma orsak. Även diskriminerande åtgärder kan sammantaget vara tillräckligt allvarligt för att uppnå förföljelse.

Flera flyktinggrunder kan naturligtvis vara aktuella samtidigt, och samverka.

Om en person bedöms inte uppfylla kraven på att vara flykting måste det utredas om personen kan beviljas uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande, eller på grunden ömmande omständigheter.

Kvinnors asylskäl

Kvinnor som söker asyl kan ha särskilda skäl som många gånger kan skilja sig från mäns. Kvinnors agerande och handlingar kan även uppfattas och bestraffas på ett annat sätt.

Nedan beskrivs några exempel på förföljelse som kan ligga till grund för kvinnors asylskäl.

Förföljelse från staten

I vissa länder har kvinnor begränsade fri- och rättigheter till följd av diskriminerande lagstiftning eller sociala, politiska och religiösa normer. De kan exempelvis förvägras rätten att röra sig fritt, arbeta, utbilda sig eller leva självständigt. En kvinna som bryter mot dessa regler – eller som uppfattas göra det – kan riskera repressalier från myndigheter, inklusive rättsliga påföljder och våld.

Statliga aktörer, som polis och militär, kan också utöva förföljelse genom att utsätta kvinnor för fysiskt eller sexuellt våld. I vissa länder kan en kvinna som blivit våldtagen riskera att själv straffas, antingen genom fängelse, böter eller tvångsäktenskap med förövaren.

Förföljelse från privatpersoner

Kvinnor kan också utsättas för våld, kränkningar och hot av familjemedlemmar, sin partner eller andra individer i samhället. Hedersrelaterat våld är en särskild form av förföljelse där en kvinna kan utsättas för hot, misshandel eller till och med riskera att dödas om hon anses ha brutit mot familjens eller samhällets normer. Detta kan inkludera att hon vägrar ett arrangerat äktenskap, väljer sin egen partner, klär sig på ett sätt som anses olämpligt eller vill leva självständigt.

Om en kvinna riskerar att utsättas för våld eller kränkningar av exempelvis sin familj eller släktingar måste Migrationsverket bedöma om det finns ett effektivt myndighetsskydd i kvinnans hemland mot den typen av förföljelse. I många samhällen kan en kvinna som utsätts för våld i hemmet inte räkna med skydd från myndigheterna. Myndigheter kan även anses tillåta våld mot kvinnor genom otillräckliga lagar eller genom att inte straffa förövare. Om rättsväsendet inte agerar mot förövare eller om lagstiftningen i praktiken skyddar förövarna snarare än offren, kan kvinnan därför sakna möjlighet att få skydd i sitt hemland. I vissa länder saknas effektivt myndighetsskydd överhuvudtaget.

Människohandel och trafficking

Kvinnor som fallit offer för människohandel eller löper risk att utsättas för detta kan ha asylskäl. De kan ha tvingats till prostitution, tvångsarbete eller andra former av exploatering. Kvinnor som har flytt från människohandel kan även hotas av sina förövare, vilket gör att en återvändo till hemlandet innebär en stor risk. Rädsla för repressalier eller skam kan göra att kvinnor initialt är ovilliga att berätta om vad de varit med om, vilket kan påverka deras möjligheter att beviljas skydd.

Migrationsverkets bedömning

Migrationsverkets bedömning av asylskäl baseras på den asylsökandes berättelse, landinformation och annan bevisning. Asylsökande som har utsatts för våld eller hot kan ha svårigheter att presentera skriftlig bevisning, vilket innebär att den muntliga berättelsen blir central.

Därför är det viktigt att kvinnan får möjlighet att berätta vad hon varit med om, varför hon inte kan återvända till sitt hemland och vilka risker hon kan möta vid ett återvändande.

Migrationsverket bedömer dels om skälen är tillräckliga för att kvinnan ska beviljas uppehållstillstånd, dels om uppgifterna kan läggas till grund för bedömningen. Där lägger man bland annat vikt vid om berättelsen är detaljerad och sammanhängande och inte innehåller motstridiga uppgifter.

Det är viktigt att alla asylskäl kommer fram tidigt i processen. Om en asylsökande dröjer med att berätta om asylskäl ökar risken för att en berättelse blir ifrågasatt.

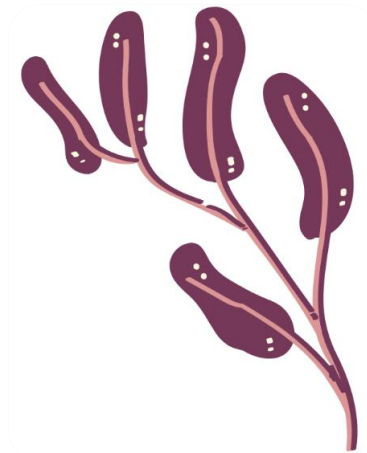
Särskilda riktlinjer

FN och Migrationsverket har tagit fram riktlinjer till stöd för handläggare och beslutsfattare som ska genomföra utredningar med kvinnor. Riktlinjerna tar bland annat upp hur asylutredningarna bör genomföras, vikten av att man beaktar kvinnans särskilda utsatthet och förstår att vissa erfarenheter kan vara svåra att berätta om. Kvinnor som utsatts för sexuellt våld, människohandel eller hedersrelaterat förtryck kan ha svårt att genast tala om sina erfarenheter.

Det är Migrationsverkets ansvar att säkerställa att asylprocessen genomförs på ett sätt som möjliggör en rättssäker, rättvis och nyanserad bedömning av kvinnans skyddsbehov.

Kvinnors rättigheter

För att säkerställa en rättssäker process för kvinnor finns det rättigheter som är särskilt viktiga att känna till och använda sig av. Att förstå dessa rättigheter kan vara avgörande för kvinnans möjligheter att föra fram sin berättelse på ett tryggt sätt.

Rätt till information

Som asylsökande har man rätt att få information om asylprocessen och om asylregler. Det är avgörande för att kvinnan ska ha kunskap om vad som menas med asylskäl och vad som är viktigt att hon berättar om, och varför. Hon måste få information om att erfarenheter av våld, diskriminering och förtryck som beror på att hon är kvinna kan vara asylskäl. Likaså att utsättas för våld i hemmet. Det är viktigt, eftersom erfarenheter av våld kan vara normaliserat för kvinnan. Utöver att kvinnan har kännedom om vad som är viktigt att berätta om, måste hon också få förutsättningar att kunna berätta.

Rätt till kvinnlig handläggare, tolk och offentligt biträde

Kvinnan har rätt att begära att hennes ärende hanteras av en kvinnlig handläggare och att en kvinnlig tolk används vid utredningar. Detta är särskilt viktigt för kvinnor som har upplevt könsrelaterat våld eller andra trauman, eftersom det kan vara svårt att tala öppet om sina erfarenheter i närvaro av män. Om kvinnan inte informeras om denna rättighet, eller att denna rättighet tydligt förklaras för henne, kan det påverka hennes möjlighet att berätta sin historia fullt ut. Dessutom har hon rätt att önska ett kvinnligt biträde som juridiskt stöd under asylprocessen, vilket ytterligare kan bidra till att skapa en trygg och anpassad process där hennes individuella behov beaktas.

Rätt att känna sig trygg i asylprocessen

Migrationsverket kommer att intervjua kvinnan enskilt, även om hon söker asyl tillsammans med sin familj. Kvinnan måste få tydlig information om att Migrationsverket kan besluta om sekretess mellan familjemedlemmar. Om kvinnan framför egna asylskäl eller till exempel har utsatts för våld inom familjen så att det uppstår motstridiga intressen inom familjen har hon rätt till ett eget offentligt biträde.

Din roll som stödperson

Att stötta en kvinna i asylprocessen handlar om att skapa trygghet, ge information, hjälpa henne att förstå sina rättigheter eller hjälpa henne komma i kontakt med professionella som kan ge henne det stöd och den information hon behöver. Som stödperson kan du spela en viktig roll i hennes möjligheter att få en rättssäker asylprövning.

Hjälp kvinnan att förstå processen

Asylprocessen kan vara svår att förstå, särskilt för någon som är ny i Sverige och kanske saknar kunskap om sina rättigheter. Genom att förklara processens olika steg kan du bidra till att kvinnan känner sig mer förberedd och trygg. Det är viktigt att kvinnan får kunskap om rättigheter och vad som kan vara asylskäl för att veta vad som är relevant och viktigt att hon berättar om. På vår hemsida finns information om [hur asylprocessen går till](#) som kan vara ett stöd för dig.

Lyssna och skapa en trygg miljö

För många kvinnor kan det vara svårt att tala om sina erfarenheter, särskilt om de utsatts för våld, hot eller övergrepp. Din roll som stödperson kan vara att skapa en trygg miljö där hon känner sig bekväm att berätta sin historia utan rädsla för skuldbeläggning eller ifrågasättande.

Om du i ditt yrke har erfarenhet av att lyssna på svåra berättelser kan du vara ett stöd för kvinnan och hjälpa henne att våga berätta, annars kan ditt stöd bestå av att du hjälper henne att komma i kontakt med andra professionella.

Stötta vid kontakt med myndigheter och organisationer

Kvinnor i asylprocessen kan behöva stöd i att kontakta juridiska ombud, vårdgivare och stödorganisationer. Fråga kvinnan vad hon behöver för stöd och vad som skulle underlätta för henne att kunna berätta.

Om en kvinna är traumatiserad behöver hon få hjälp att komma i kontakt med specialister inom vården som kan ge henne professionellt stöd. Du kan vara ett värdefullt stöd i att hjälpa kvinnan att veta var hon ska vända sig, och även hjälpa henne med denna vårdkontakt.

Underlätta tillgång till rättigheter

Se till att kvinnan känner till sin rätt att begära en kvinnlig handläggare, tolk och offentligt biträde. Om dessa önskemål inte tillgodoses kan du hjälpa henne att begära ändringar. Kvinnan har rätt att träffa sitt offentliga biträde innan asylutredningen. Det offentliga biträdet ska bland annat ge information om rättigheter och hur asylprocessen går till och även i övrigt se till att kvinnan är förberedd inför asylutredningen.

Ge stöd inför asylutredning

Att känna sig förberedd inför sin asylutredning kan minska stress och oro. Kvinnans muntliga berättelse är ofta avgörande i asylprocessen, och hon måste därför vara beredd på att berätta så utförligt som möjligt om varför hon flydde hemlandet, vad hon har varit med om (eller omständigheterna kring detta), och vad hon är rädd för skulle hända vid ett återvändande.

Stress, oro och inte minst trauma kan påverka möjlighet att berätta sammanhängande. Något som kan underlätta för en kvinna att berätta på ett tydligt sätt är om hon får stöd i att sätta händelser i en kronologisk tidslinje.

Stödfrågor

Här är exempel på frågor som kan hjälpa kvinnan att förtydliga sin berättelse och uttrycka sina rädslor och behov för Migrationsverket:

- Vad är hennes erfarenheter från hemlandet?
- Utöver att hon är kvinna, finns det andra omständigheter som påverkar hennes liv, behov av skydd, och bidrar till att hon skulle vara särskilt utsatt i hemlandet (religion, etnicitet, sexuell läggning exempelvis)?
- Om hon har utsatts för våld eller kränkningar, vem eller vilka var det som behandlade henne illa?
- Vad är hon rädd för skulle hända om hon tvingades återvända till sitt hemland?
- Vem eller vilka är hon rädd för?
- Hur skulle hennes liv bli om hon åkte tillbaka till hemlandet?

Genom att ställa dessa frågor kan du hjälpa kvinnan att förstå vad som är viktigt att hon berättar om för Migrationsverket, så att hon kan berätta mer utförligt om sin situation. Detta kan vara avgörande för hennes asylprövning.

Vid avslag på asylansökan

Migrationsverkets beslut att avslå en ansökan om asyl kan överklagas till migrationsdomstolen. Om Migrationsverket har bedömt att kvinnans berättelse haft brister och att uppgifter inte ansetts tillförlitliga kan kvinnan, genom sitt offentliga biträde, begära att få muntlig förhandling i domstolen.

Om kvinnan exempelvis inte haft förutsättningar att berätta om egna asylskäl, eller om kvinnan vill framföra egna asylskäl men har samma offentliga biträde som exempelvis medsökande familjemedlemmar, kan domstolen se till att kvinnan får ett eget offentligt biträde. Domstolen kan även återförvisa kvinnans ärende till Migrationsverket.

Om du träffar en kvinna som befinner sig i denna situation kan ditt stöd vara väldigt viktigt för att kvinnan ska få möjlighet till en prövning av sina egna asylskäl. Du kan vara ett viktigt stöd genom att informera henne om dessa rättigheter, hjälpa henne att sätta ord på rädslor, och hjälpa henne att ta kontakt med det offentliga biträdet och därigenom säkerställa att kvinnan får den information om sina rättigheter och det juridiska stöd hon behöver.

Anmälan om verkställighetshinder

Om en kvinna har fått slutligt avslag på sin asylansökan och beslutet om utvisning har vunnit laga kraft kan det inte längre överklagas. Kvinnan kan dock ansöka om verkställighetshinder hos Migrationsverket om nya omständigheter gör att hon inte kan utvisas.

Om det står klart att det finns ett verkställighetshinder kan uppehållstillstånd beviljas. Om de nya omständigheterna innebär att det kan antas att hon har ett skyddsbehov men att omständigheterna behöver utredas ska en ny prövning beviljas. Om en ny prövning beviljas utreds dessa nya skäl av Migrationsverket och kvinnan får återigen rätt till offentligt biträde.

Nya omständigheter

Nya omständigheter kan handla om:

- **Händelser i hemlandet** – exempelvis ny regim, familjekonflikter eller nya hot som kan innebära ökad förföljelse.
- **Händelser i Sverige** – exempelvis att hon blivit gravid utom äktenskapet, skilt sig eller att hon lever på ett sätt som utmanar normer i hemlandet.
- **Tidigare asylskäl som inte lyfts fram** – om hon inte vågat eller kunnat berätta om exempelvis könsrelaterat våld, sexuella övergrepp eller hedersrelaterad förföljelse.

Hur du kan stötta

Om en kvinna berättar för dig att hon har asylskäl som hon inte tidigare berättat om, eller att det finns nya skyddsskäl kan du hjälpa henne att:

- Förstå vikten av att berätta om dessa skäl nu och vara ett stöd i hur hon kan formulera sin berättelse.
- Prata med henne om vad det var som hindrade henne från att berätta tidigare (om så var fallet)?
- Ta kontakt med jurist som har kunskap om migrationsrätt så att kvinnan kan få hjälp med juridisk rådgivning och med att ansöka om verkställighetshinder.
- Hjälpa henne att få fram eventuell stödbevisning. Det kan exempelvis vara journalanteckningar och intyg från vården, intyg från kvinnojour, eller vittnesmål.
- Du kan läsa mer om anmälan om verkställighetshinder på vår [hemsida](#).

[illegible]

Du kan hitta mer information om asylprocessen,
kvinnors rättigheter och var det finns hjälp att få
om kvinnan utsätts för våld eller hot på:

asylrattscentrum.se

Att söka asyl är en krävande process fylld av oro och osäkerhet, särskilt för kvinnor som har upplevt könsbaserat våld, diskriminering eller förtryck. Många saknar också kunskap om sina rättigheter eller hur asylprocessen fungerar.

Som stödperson kan du göra stor skillnad genom att skapa trygghet, informera om rättigheter och finnas närvarande under den juridiska processen.

Den här guiden ger dig ökad kunskap om kvinnors situation och konkreta tips för hur du kan vara ett stöd för kvinnor som söker skydd i Sverige.